

Op deze pagina vindt u informatie over de organisatie van de gewone rechtbanken in Ierland.

Gewone rechtbanken

Het Ierse rechtstelsel heeft zijn wortels in de grondwet van 1922, die voorzag in de oprichting van nieuwe rechtbanken ter vervanging van die welke onder Brits bestuur tot stand waren gekomen. De nieuwe rechtbanken zijn in 1924 opgericht bij de Courts of Justice Act, 1924 (wet op de rechtbanken), waarin de rechtsgrondslag voor het gerechtelijke apparaat is vastgesteld.

De huidige rechtbanken zijn opgericht bij de Courts (Establishment and Constitution) Act 1961 (wet op de rechtbanken (oprichting en structuur)), overeenkomstig artikel 34 van de grondwet zoals aangenomen door het Ierse volk in 1937. Het Court of Appeal (hogere hof van beroep) is op 29 oktober 2014 opgericht na een in 2013 gehouden referendum.

De artikelen 34 tot en met 37 van de grondwet regelen het beheer van de rechtspraak in het algemeen. In artikel 34, lid 1, is bepaald dat "recht moet worden gesproken in bij wet opgerichte rechtbanken". In de grondwet wordt de structuur van het gerechtelijke apparaat omschreven. Het is samengesteld uit een hoogste beroepsinstantie, het Supreme Court (hooggerechtshof), het Court of Appeal (hogere hof van beroep), dat bevoegd is in strafzaken en civiele zaken, en rechtbanken van eerste aanleg, waaronder een High Court (hof van beroep), dat bevoegd is in alle strafzaken en civiele zaken en rechtbanken met een beperkte jurisdictie, namelijk het Circuit Court (arrondissementsrechtbank) en de District Court (districtsrechtbank), die op regionale basis zijn georganiseerd.

Civiele rechtbanken

Supreme Court (hooggerechtshof)

Met het op 28 oktober 2014 in werking getreden drieëndertigste amendement van de grondwet, waarbij het Court of Appeal is opgericht, is de bevoegdheid in hoger beroep van het [Supreme Court](#) ingrijpend gewijzigd. Met ingang van die dag van oprichting is het Supreme Court bevoegd om in hoger beroep uitspraak te doen inzake

- a) een beslissing van het Court of Appeal indien naar het oordeel van het Supreme Court vaststaat dat het bij die beslissing gaat om een aangelegenheid van algemeen belang, of dat het in het belang van het recht noodzakelijk is dat er een hoger beroep dient voor het Supreme Court, en;
- b) een beslissing van het High Court indien naar het oordeel van het Supreme Court vaststaat dat een rechtstreeks beroep bij het hooggerechtshof gerechtvaardigd is wegens uitzonderlijke omstandigheden, die zich volgens het Supreme Court voordoen als er sprake is van een van de volgende, of beide, factoren: het gaat bij die beslissing om een aangelegenheid van algemeen belang, of het belang van het recht is in het geding.

Beroepen tegen beslissingen in civiele procedures van het High Court die vóór het drieëndertigste amendement voor het Supreme Court zouden hebben gediend, worden nu ingesteld bij het Court of Appeal, met uitzondering van zaken waarin het Supreme Court ermee heeft ingestemd dat een hoger beroep voor hem dient als het volgens dit hof voldoet aan de in artikel 34, lid 5, onder 4), van de grondwet genoemde drempelwaarde. Daarnaast wordt over rechtsvragen die voorheen door het Circuit Court aan het Supreme Court konden worden voorgelegd ter beoordeling door dit hof ("case stated") nu een oordeel uitgesproken door het Court of Appeal.

Het drieëndertigste amendement heeft geen invloed op de oorspronkelijke bevoegdheid van het Supreme Court, die feitelijk bestaat uit de taak die het krachtens artikel 26 van de grondwet uitoefent. In artikel 26 is bepaald dat het Supreme Court bevoegd is om op verzoek van de President te beoordelen of een wetsvoorstel (of een of meerdere bepalingen hiervan) dat door beide kamers van de Oireachtas (parlement) is goedgekeurd en ter ondertekening aan de President wordt voorgelegd voordat het tot wet wordt verheven, in strijd is met de grondwet. In geval van blijvende ongeschiktheid van de President moet het Supreme Court hierover uitspraak doen.

Het Supreme Court is gewoonlijk samengesteld uit drie of vijf rechters, en in uitzonderlijke gevallen zeven rechters. Zaken betreffende de grondwettigheid van een wet van de Oireachtas moeten uit hoofde van de grondwet door ten minste vijf rechters worden behandeld. Dit geldt ook wanneer het Supreme Court om advies wordt gevraagd over de grondwettigheid van een wetsvoorstel dat door de Oireachtas is goedgekeurd en door de Ierse President aan het hooggerechtshof is voorgelegd krachtens artikel 26 van de grondwet. Wanneer het Supreme Court overeenkomstig artikel 12 van de grondwet moet bepalen of er sprake is van blijvende ongeschiktheid van de President, is eveneens een minimum van vijf rechters vereist. De Chief Justice of een rechter van het Supreme Court kan optreden als alleensprekende rechter bij de behandeling van bepaalde voorlopige en procedurele verzoeken.

Court of Appeal (hogere hof van beroep)

Het Court of Appeal is op 29 oktober 2014 opgericht na een in 2013 gehouden referendum. Evenals andere hogere rechtbanken ontleent het Court of Appeal zijn bevoegdheid deels aan de grondwet en deels aan gewone wetgeving. Dit hof neemt binnen de hiërarchie van het hoger beroep de plaats in tussen het High Court en het Supreme Court.

Het Court of Appeal is bevoegd voor het behandelen van die beroepen tegen beslissingen in civiele procedures van het High Court die vóór het drieëndertigste amendement van de grondwet voor het Supreme Court zouden hebben gediend, met uitzondering van zaken waarin het Supreme Court ermee heeft ingestemd dat een hoger beroep voor hem dient als het volgens dit hof voldoet aan de in artikel 34, lid 5, onder 4), van de grondwet genoemde drempelwaarde. Het Court of Appeal kan ook beroepen behandelen in zaken waarin het High Court zich heeft uitgesproken over het al dan niet grondwettige karakter van een wet. In de grondwet is bepaald dat er geen wetten mogen worden aangenomen die deze bevoegdheid van het Court of Appeal inperken. Het Court of Appeal bestaat uit een voorzitter en negen gewone rechters. De Chief Justice en de voorzitter van het High Court zijn ambtshalve rechters van het Court of Appeal. Het hof kan rechtspreken in kamers van drie rechters. Sommige voorlopige en procedurele verzoeken kunnen worden behandeld door de voorzitter alleen of door een andere, door de voorzitter aangewezen rechter.

High Court (hof van beroep)

In de grondwet is bepaald dat het High Court bevoegd is om ten gronde uitspraak te doen over alle aangelegenheden en rechtsvragen in civiele en strafzaken. Het High Court heeft exclusieve bevoegdheid inzake adoptie van kinderen en verzoeken om uitlevering. Het High Court is bevoegd om de geldigheid van wettelijke bepalingen te beoordelen, getoetst aan de bepalingen van de grondwet (met uitzondering van de wetten die al door de Ierse President aan het Supreme Court zijn voorgelegd). De meeste zaken van het High Court worden door een enkele rechter behandeld, hoewel de wet bepaalt dat sommige zaken, bijvoorbeeld vorderingen op grond van smaad, bedreigingen en wederrechtelijke vrijheidsberoving, door een rechter én een jury worden behandeld. Zaken van uitzonderlijk belang kunnen door twee of meer rechters worden behandeld, die dan als Divisional Court (afdeling) zetelen.

Het High Court doet in hoger beroep uitspraak over beslissingen van het Circuit Court in civiele zaken. Daarnaast is het High Court ook bevoegd om de beslissingen van alle lagere rechtbanken te herzien door het uitvaardigen van prerogatieve beschikkingen van Mandamus, Prohibition en Certiorari. Deze beschikkingen hebben geen betrekking op de grond van de door de lagere rechtbanken gewezen beslissingen, maar op de vraag of hun bevoegdheid is overschreden.

Het High Court kan uitspraak doen over door het District Court voorgelegde rechtsvragen. Het behandelt tevens verzoeken om vrijlating op borgtocht in geval van beschuldiging van moord of wanneer de betrokkene om een wijziging van de door het District Court opgelegde voorwaarden verzoekt.

Het High Court zetelt normaal in Dublin. Het zetelt tevens in een aantal arrondissementen voor de behandeling van vorderingen tot schadevergoeding bij gevallen van schade met lichamelijk letsel of dodelijke afloop. Het High Court on Circuit zetelt in de arrondissementen voor de behandeling van tegen beslissingen van de Circuit Courts ingestelde beroepen.

Circuit Court (arrondissementsrechtbank)

Het [Circuit Court](#) heeft in civiele zaken slechts een beperkte bevoegdheid, tenzij alle partijen bij een geschil akkoord gaan: in dat geval is de bevoegdheid onbeperkt. De bevoegdheid van deze rechtbank beperkt zich in hoofdzaak tot vorderingen van maximaal 75 000 EUR (60 000 EUR bij vorderingen in verband met lichamelijk letsel).

Het Circuit Court is bevoegd voor de behandeling van vorderingen inzake met de verificatie van testamenten verband houdende aangelegenheden en inzake de eigendom van of zakelijke rechten op onroerende goederen met een geraamde waarde van maximaal 253,95 EUR. Het Circuit Court is tevens bevoegd voor vorderingen inzake familierecht, zoals scheiding van tafel en bed, echtscheiding, nietigverklaring en hoger beroep tegen beslissingen van het District Court.

Civielrechtelijke zaken in het Circuit Court worden behandeld door een rechter zonder jury. Het Circuit Court doet uitspraak in hoger beroep tegen beslissingen van het District Court in civiele en strafzaken. In hoger beroep wordt de zaak opnieuw behandeld. De beslissing van het Circuit Court is definitief: er staat geen verder beroep tegen open.

Het Circuit Court doet tevens uitspraak over aanvragen betreffende vergunningen voor de verkoop van alcoholhoudende dranken voor consumptie ter plaatse en oordeelt in hoger beroep over beslissingen van rechtbanken zoals de Director of Equality Investigations (bevoegd om uitspraak te doen over gevallen van discriminatie).

District Court (districtsrechtbank)

Het [District Court](#) heeft een plaatselijke en beperkte bevoegdheid. In familiezaken kan deze rechtbank beschikkingen geven inzake alimentatie, uitsluiting, hoederecht, omgangsrecht en verwantschap.

Het District Court doet uitspraak over civiele vorderingen inzake overeenkomsten, huurkoop of verkoop op krediet, onrechtmatige daad en het niet betalen van huur of onrechtmatig onder zich houden van goederen, waarvan het geldelijk belang maximaal 15 000 EUR bedraagt. Het is tevens bevoegd met betrekking tot de tenuitvoerlegging in het algemeen van beslissingen inzake schuldvorderingen van andere rechtbanken, alsmede met betrekking tot een groot aantal reglementen inzake vergunningen, bijvoorbeeld betreffende de verkoop van alcoholhoudende dranken, en met betrekking tot vorderingen wegens opzettelijk toegebrachte schade waarvan het geldelijk belang maximaal 15 000 EUR bedraagt.

Het District Court zetelt in 24 districten in het hele land: het district van de agglomeratie Dublin en 23 andere districten. De plaats waar een zaak wordt behandeld, hangt in de regel af van de plaats waar een overeenkomst werd gesloten of waar de verwerende partij verblijft of handel drijft of, inzake vergunningen, van de plaats waar de vergunde instelling is gevestigd.

Strafrechtbanken

Supreme Court (hoogerechtshof)

Het Supreme Court behandelt beroepen die tegen beslissingen van het Court of Appeal zijn ingesteld in zaken waar een rechtsvraag van uitzonderlijk openbaar belang aan de orde is.

Court of Appeal (hogere hof van beroep)

Krachtens de Court of Appeal Act 2014 (wet inzake het hogere hof van beroep) is aan het Court of Appeal de bevoegdheid in hoger beroep verleend die voorheen werd uitgeoefend door het Court of Criminal Appeal.

Beroepen ingesteld door personen die zijn veroordeeld door het Circuit Court of het Central Criminal Court en van de desbetreffende rechter een verklaring verkrijgen dat de zaak voor beroep vatbaar is, dienen nu voor het Court of Appeal. Als tegen het niet-afgeven van deze verklaring bezwaar wordt aangetekend, kan het Court of Appeal zelf hoger beroep toestaan.

Daarnaast kan de Director of Public Prosecutions (directeur van het openbaar ministerie) bij het Court of Appeal krachtens artikel 2 van de Criminal Justice Act 1993 (wet op de strafrechtspleging) beroep instellen wegens ongerechtvaardigde mildheid van het vonnis. In geval van een vermeende gerechtelijke dwaling kan beroep worden ingesteld krachtens artikel 2 van de Criminal Procedure Act 1993 (wet op de strafvordering).

Het Court of Appeal is tevens bevoegd voor de behandeling van door de Director of Public Prosecutions ingestelde beroepen betreffende rechtsvragen die worden opgeworpen door strafzaken die tot vrijspraak hebben geleid. De beslissing van het Court of Appeal is niet van invloed op het vrijspraak inhoudende vonnis in dergelijke zaken.

Beroepen die door de Director of Public Prosecutions worden ingesteld tegen een vrijspraakvonnis of tegen een beslissing om geen nieuw proces te openen, dienen eveneens voor het Court of Appeal. Krachtens de Court of Appeal Act 2014 is aan het Court of Appeal de bevoegdheid in hoger beroep verleend die voorheen werd uitgeoefend door het Courts-Martial Appeal Court (hof van beroep in militaire aangelegenheden). Dit betekent dat beroepen van personen die zijn veroordeeld door een militaire rechtbank, voortaan door het Court of Appeal worden behandeld.

Court of Criminal Appeal (hof van beroep voor strafzaken)

Krachtens de Court of Appeal Act 2014 is de bevoegdheid in hoger beroep van het [Court of Criminal Appeal](#) overgegaan naar het Court of Appeal.

Special Criminal Court (bijzondere strafrechtbank)

Het [Special Criminal Court](#) is opgericht met het oog op de behandeling van strafzaken waarvoor de gewone rechtbanken over ontoereikende bevoegdheden beschikken om garanties te kunnen bieden voor een effectieve rechtsbedeling en doeltreffende handhaving van de openbare orde. De rechtbank is samengesteld uit drie rechters en maakt geen gebruik van een jury.

Central Criminal Court (centrale strafrechtbank)

Het [Central Criminal Court](#) is de afdeling strafzaken van het High Court. Die rechtbank behandelt ernstige strafzaken met inbegrip van moord, verkrachting, verraad, piraterij en strafzaken die onder de Competition Act, 2002 (wet op de mededinging) vallen. De rechtbank is samengesteld uit één rechter en een jury.

Circuit Criminal Court (arrondissementsrechtbank voor strafzaken)

Het Circuit Criminal Court behandelt de strafzaken die niet door de centrale strafrechtbank kunnen worden behandeld. De rechtbank is samengesteld uit één rechter en een jury en behandelt beroepen die tegen beslissingen van het District Court zijn ingesteld.

District Court (districtsrechtbank)

Het District Court behandelt lichte overtredingen (meestal krachtens geschreven recht) en sommige overtredingen waarvoor een strafsanctie geldt. De rechtbank is slechts samengesteld uit één rechter.

Laatste update: 18/01/2024

De verschillende taalversies van deze pagina worden bijgehouden door de betrokken lidstaten. De informatie wordt vertaald door de diensten van de Europese Commissie. Eventuele aanpassingen zijn daarom mogelijk nog niet verwerkt in de vertalingen. De Europese Commissie aanvaardt geen verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid met betrekking tot informatie of gegevens in dit document. Zie de juridische mededeling voor auteursrechtelijke bepalingen van de lidstaat die verantwoordelijk is voor deze pagina.